

Besluit van Gedeputeerde Staten
van Limburg

Vergunning

Artikel 2.7, tweede lid, Wet natuurbescherming

Manege te Landgraaf

Zaaknummer: 2018-204351

Kenmerk: 2019/24064

d.d. 2 april 2019

Verzonden: 8 april 2019

1. Aanvraag

Bij brief van 10 juli 2018, ontvangen op 10 juli 2018, heeft Antea Nederland BV namens XXXX te Brunssum een vergunning als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid, van de Wet natuurbescherming (verder: Wnb) aangevraagd voor het exploiteren, wijzigen en uitbreiden van een manege, gelegen aan de Heihof 1 te Landgraaf. De inrichting heeft een (potentieel) negatief effect op één of meerdere Natura 2000-gebied(en). De aanvraag is geregistreerd onder zaaknummer 2018-204351.

Op 2, 12 en 29 oktober 2018 zijn aanvullende gegevens ontvangen.

2. Procedure en zienswijze

2.1. Procedure

De aanvraag wordt afgehandeld met toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht. De aanvraag om vergunning en een ontwerp van dit besluit hebben van 16 november 2018 t/m 27 december 2018 voor een ieder ter inzage gelegen in het gouvernement te Maastricht. Gedurende deze termijn kon een ieder bij het bestuursorgaan schriftelijk dan wel mondeling zienswijzen inbrengen. Het ontwerpbesluit en de kennisgeving konden in genoemde periode tevens worden geraadpleegd via de internetsite van de Provincie Limburg (www.limburg.nl). Binnen de termijn waarin de aanvraag en het ontwerpbesluit ter inzage hebben gelegen zijn zienswijzen ingediend.

2.2. Zienswijzen ten aanzien van het ontwerpbesluit

Tegen het op 6 november 2018 vastgestelde ontwerpbesluit (kenmerk: 2018/74364) hebben wij zienswijzen ontvangen van XXXX. Deze zienswijzen worden verder behandeld in paragraaf 4.5.

3. Beoordelingskader en de beschermde gebieden

3.1 Algemeen

Artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb heeft betrekking op de vergunningplicht in verband met Natura 2000-gebieden (Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijngebieden) binnen en buiten Nederland. Op grond van artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb is een vergunning van Gedeputeerde Staten vereist voor het realiseren van projecten of het verrichten van andere handelingen die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Zodanige projecten of andere handelingen zijn in ieder geval projecten of andere handelingen die de natuurlijke kenmerken van het gebied kunnen aantasten.

Bij het beslissen op een aanvraag om een vergunning als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb dient rekening te worden gehouden met de gevolgen die het project of de andere handeling kan hebben voor een Natura 2000-gebied, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied. Heeft een aangevraagde vergunning betrekking op een project dat afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of plannen, significant negatieve effecten kan hebben voor een Natura 2000-gebied, dan dient op grond van het bepaalde in artikel 2.8, eerste lid, van de Wnb een passende beoordeling te worden gemaakt van de gevolgen voor het gebied, waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen. Is een passende beoordeling vereist, dan kan de aangevraagde vergunning als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb in principe slechts worden verleend, indien op grond van de passende beoordeling de zekerheid bestaat dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zullen worden aangetast. Daarbij geldt dat bij de passende beoordeling het positieve effect van mitigerende maatregelen mag worden betrokken.

Bestaat op grond van de passende beoordeling (inclusief de daarbij betrokken mitigerende maatregelen) niet de vereiste zekerheid, dan kan een aangevraagde vergunning als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb niettemin worden verleend in het uitzonderlijke geval dat bij toetsing blijkt dat geen Alternatieve oplossingen voor handen zijn, sprake is van Dwingende redenen van openbaar belang en Compenserende maatregelen worden getroffen. Oftewel in voorkomend geval dat de zogenaamde ADC-toets met succes wordt doorlopen.

3.2 De Programmatische Aanpak Stikstof

Voor zover een aanvraag om een vergunning als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb voorziet in een project of andere handeling welke stikstofdepositie veroorzaakt op een Natura 2000-gebied waarin tenminste één stikstofgevoelig kwalificerend habitatype voorkomt waarvoor de geldende kritische depositiewaarde wordt overschreden (geldt voor alle Natura 2000-gebieden in Limburg behoudens voor de Natura 2000-gebieden “Grensmaas” en “Abdij Lilbosch en voormalig klooster Mariahoop”), is van belang dat op 1 juli 2015 de Programmatische Aanpak Stikstof (verder: de PAS) in werking is getreden. Sinds 1 januari 2017 wordt de PAS gestalte gegeven via de desbetreffende bepalingen in de Wnb, het Besluit natuurbescherming (verder: Bnb) en de Regeling natuurbescherming (verder: Rnb), alsmede via het betrokken programma voor de periode 2015 – 2021 (verder: het Programma PAS 2015 – 2021). Aan het Programma PAS 2015-2021 ligt een

(generieke) passende beoordeling als bedoeld in artikel 2.8, eerste lid, van de Wnb ten grondslag. Onderdeel van deze passende beoordeling vormen de gebiedsanalyses die voor alle in de PAS betrokken Natura 2000-gebieden zijn opgesteld. De conclusie van de passende beoordeling (inclusief de gebiedsanalyses) is dat op grond daarvan de zekerheid bestaat dat de natuurlijke kenmerken van de in het Programma PAS 2015 - 2021 betrokken Natura 2000-gebieden als gevolg van de uitvoering van dit programma niet zullen worden aangetast.

Door ons college is zowel met het Programma PAS 2015 - 2021 als met de daaraan ten grondslag liggende passende beoordeling ingestemd.

Doel van de PAS is het vinden van evenwicht tussen ecologie en economie. Daartoe voorziet de PAS (meer specifiek het Programma PAS 2015 – 2021) in brongerichte maatregelen die leiden tot een (verdere) afname van stikstofdepositie en gebiedsspecifieke herstelmaatregelen, waarmee de natuurwaarden van de betreffende Natura 2000-gebieden worden versterkt. Mede als resultaat van de trendmatige daling van stikstofdepositie als gevolg van (eerder) vaststaand beleid, biedt de PAS hierdoor ook ruimte voor economische ontwikkelingen die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden. Deze zogenaamde depositieruimte is allereerst beschikbaar voor autonome ontwikkelingen alsmede voor projecten en andere handelingen waarvan de op een betrokken Natura 2000-gebied veroorzaakte stikstofdepositie onder de in het Besluit grenswaarden gestelde grenswaarde blijft. Het overige gedeelte van deze ruimte kan als “ontwikkelingsruimte” op grond van artikel 2.7, eerste lid, van het Bnb worden toegedeeld aan (deels prioritaire) projecten en andere handelingen bij toestemmingsbesluiten, zoals een vergunning op grond van artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb of een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.2aa, onder a, van het Besluit omgevingsrecht (verder: Bor).

Voor het toedelen van ontwikkelingsruimte (OR) in een toestemmingsbesluit bestaat in principe aanleiding voor zover een project of andere handeling leidt tot een toename van stikstofdepositie op een hectare van een voor stikstof gevoelig habitat in een in het Programma PAS opgenomen Natura 2000-gebied, uitgaande van het jaar waarin de veroorzaakte depositie het hoogst is. Of sprake is van een zodanige toename en hoeveel OR moet worden toegedeeld om toestemming te kunnen verlenen voor de betreffende activiteit, wordt vastgesteld met behulp van het rekeninstrument AERIUS Calculator. Daarbij wordt een aantal uitgangspunten gehanteerd, waarvan de voornaamste onderstaand worden toegelicht.

- **Geen OR nodig voor zover de grenswaarde niet wordt overschreden**

Voor het toedelen van OR in een toestemmingsbesluit bestaat geen aanleiding voor zover de door een nieuwe of (wijziging of uitbreiding van een) bestaande activiteit (project of een andere handeling) veroorzaakte toename van stikstofdepositie als hier bedoeld, de geldende grenswaarde op grond van het Bnb niet overschrijdt. Deze grenswaarde bedraagt in principe 1 mol per hectare per jaar. Indien en voor zolang evenwel uit AERIUS Calculator blijkt dat ten aanzien van een hectare van een voor stikstof gevoelige habitat in het desbetreffende Natura 2000-gebied 5% of minder van de depositieruimte voor grenswaarden beschikbaar is, bedraagt de grenswaarde 0,05 mol per hectare per jaar.

- **Geen OR nodig voor de feitelijk veroorzaakte stikstofdepositie vóór 1 januari 2015**

Voor bestaande activiteiten waarvoor de vereiste vergunning als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb dan wel de vereiste omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.2aa, onder a, van het Bor ontbreekt (de zgn. “interimmers”), wordt bedoelde toename van stikstofdepositie bepaald ten opzichte van de stikstofdepositie die door de bestaande activiteit ten hoogste feitelijk werd veroorzaakt vóór 1 januari 2015 [1]. Leidt een (voorgenomen) wijziging of uitbreiding van de bestaande activiteit ten opzichte van deze referentiesituatie niet tot een toename van stikstofdepositie als hier bedoeld, dan kan toedeling van OR in het toestemmingsbesluit voor het betreffende project of de andere handeling achterwege blijven. In voorkomend geval dat een (voorgenomen) wijziging of uitbreiding van een bestaande activiteit ten opzichte van voornoemde referentiesituatie (wel) leidt tot een toename van stikstofdepositie als hier bedoeld, dan is in zoverre toedeling van OR in een toestemmingsbesluit noodzakelijk voor zover de geldende grenswaarde op grond van het Bnb wordt overschreden.

Overigens is het aan de aanvrager om aan te tonen wat, binnen de daarvoor geldende kaders, de stikstofdepositie was die door de bestaande activiteit ten hoogste feitelijk werd veroorzaakt vóór 1 januari 2015. Zo daartoe aanleiding bestaat, wordt onder de overwegingen van dit besluit nader ingegaan op de wijze waarop een en ander kan worden aangetoond en of daarvan in casu sprake is.

- **Geen OR nodig voor reeds toegestane stikstofdepositie**

Voor bestaande activiteiten waarvoor een vergunning als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb is verleend, een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.2aa, onder a, van het Bor is verleend of overeenkomstig artikel 2.7 van de Rnb een melding is gedaan, wordt bedoelde toename van stikstofdepositie in principe bepaald ten opzichte van de stikstofdepositie die op grond van de eerdere verleende vergunning of gedane melding is toegestaan. Dit leidt uitzondering wanneer de stikstofdepositie die door de bestaande activiteit ten hoogste feitelijk werd veroorzaakt vóór 1 januari 2015 hoger is dan de stikstofdepositie toegestaan op grond van een vóór 1 juli 2015 verleende vergunning als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb of een vóór 1 juli 2015 verleende omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.2aa, onder a, van het Bor. In die situatie wordt de toename van stikstofdepositie

¹ Onder “de stikstofdepositie die door de bestaande activiteit ten hoogste feitelijk werd veroorzaakt vóór 1 januari 2015”, wordt op grond van artikel 2.4, zevende lid, van de Rnb verstaan de hoogste stikstofdepositie die in de periode van 1 januari 2012 tot en met 31 december 2014 als gevolg van de daadwerkelijk in de betrokken inrichting verrichte activiteiten plaatsvond, voor zover die stikstofdepositie niet meer bedroeg dan de stikstofdepositie die mogelijk was overeenkomstig de op 1 januari 2015 voor de betrokken inrichting geldende omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onderdeel e of i, van de Wabo of de op 1 januari 2015 voor de betrokken inrichting geldende vergunning of melding krachtens de Wet milieubeheer of Hinderwet.

bepaald ten opzichte van de stikstofdepositie die door de bestaande activiteit ten hoogste feitelijk werd veroorzaakt vóór 1 januari 2015.

Voor wat betreft de noodzaak om ten behoeve van een (voorgenomen) wijziging of uitbreiding van een bestaande activiteit als hier bedoeld OR toe te delen in een toestemmingsbesluit, is het gestelde onder het vorige uitgangspunt - met inachtneming van de juiste hiervoor vermelde referentiesituatie - van overeenkomstige toepassing.

Zoals uit het vorenstaande blijkt, kan onder omstandigheden toedeling van OR in het toestemmingsbesluit voor een project of een andere handeling welke stikstofdepositie veroorzaakt op een voor stikstof gevoelig habitat in een in het Programma PAS opgenomen Natura 2000-gebied achterwege blijven. Achtergrond daarvan is dat in het Programma PAS 2015 – 2021 en de daaraan ten grondslag liggende passende beoordeling rekening is gehouden met zowel de (eerder) toegestane als de feitelijk vóór 1 januari 2015 veroorzaakte stikstofdepositie als hiervoor toegelicht.

Bestaat met inachtneming van het vorenstaande (wel) de noodzaak om OR toe te delen in een toestemmingsbesluit, dan is allereerst de vraag opportuun of voor het betreffende project of de andere handeling voldoende OR beschikbaar kán worden gesteld. Zonder toedeling van de benodigde OR kan het betreffende project of de andere handeling in de bedoelde situatie immers niet worden toegestaan. Om te kunnen besluiten tot toedeling van de voor een project of andere handeling noodzakelijke OR in een toestemmingsbesluit, dient voldaan te zijn aan de diverse daarvoor geldende voorwaarden. Voor wat betreft de geldende voorwaarden dient een onderscheid te worden gemaakt tussen zogenaamde prioritaire projecten of andere handelingen en overige projecten of andere handelingen.

Prioritaire projecten of andere handelingen zijn door het Rijk of provincies aangewezen projecten of andere handelingen van nationaal of provinciaal maatschappelijk belang, die als zodanig zijn genoemd in bijlage 1 behorende bij de Regeling natuurbescherming. Voor deze prioritaire projecten of andere handelingen is OR gereserveerd in segment 1. Is voor het aangevraagde prioritaire project casu quo voor de aangevraagde prioritaire andere handeling voldoende OR gereserveerd in segment 1, dan kan vanuit segment 1 de benodigde OR in een toestemmingsbesluit worden toegedeeld.

Voor niet-prioritaire projecten en andere handelingen is allereerst de beschikbaarheid van OR in segment 2 vereist. Toedeling van OR in een toestemmingsbesluit mag er immers niet toe leiden dat de resterende OR voor een hectare voor stikstof gevoelig habitat in een Natura 2000-gebied in segment 2 minder bedraagt dan nul. Daarbij dient de toedeling van OR plaats te vinden in overeenstemming met de door ons college bij besluit van 5 september 2017 vastgestelde “Beleidsregel toestemmingverlening en toedeling ontwikkelingsruimte Programmatische Aanpak Stikstof Limburg 2017 segment 2 versie september”.

Uitgangspunt van deze per 1 januari 2017 in werking getreden beleidsregel is onder meer dat bij een toestemmingsbesluit de volgorde van de ontvangst van de volledige én ontvankelijke aanvraag voor een toestemmingsbesluit bepalend is (“wie het eerst komt, wie het eerst maalt”). Voorts geldt als hoofdregel dat aan een project of een andere handeling casu quo per inrichting cumulatief niet meer dan 3 mol

stikstof per hectare per jaar aan OR wordt toegeedeeld per PAS-programmaperiode. Onder omstandigheden bedraagt de aan een project of een andere handeling casu quo per inrichting cumulatief toe te delen OR per PAS-programmaperiode echter niet meer dan 1 mol stikstof per hectare per jaar. Meer in het bijzonder geldt dit laatste voor aanvragen om een toestemmingsbesluit die worden ontvangen, nadat via het Provinciaal Blad of op een andere geschikte wijze kennis is gegeven van het feit dat volgens AERIUS Register ten aanzien van een hectare van een voor stikstof gevoelige habitat in het desbetreffende Natura 2000-gebied meer dan 75% van de bij aanvang van de bij PAS-programmaperiode beschikbare OR is toegeedeeld.

Overigens voorziet de beleidsregel in een specifiek regime voor aanvragen om een toestemmingsbesluit die na 31 december 2016 zijn ontvangen en die betrekking hebben op een bestaande veehouderij, waarbij het wijzigen van het aantal dieren in enige diercategorie binnen één of meer bestaande dierenverblijven leidt tot een toename van stikstofdepositie ten opzichte van de stikstofdepositie die ten hoogste feitelijk werd veroorzaakt vóór 1 januari 2015 of de eerder voor de bestaande activiteit toegestane stikstofdepositie. Voor deze categorie aanvragen geldt dat bij een toestemmingsbesluit uitsluitend OR wordt toegeedeeld indien de ammoniakemissie vanuit het te wijzigen bestaande dierenverblijf casu quo de te wijzigen bestaande dierenverblijven afneemt met ten minste het in de bijlage van de beleidsregel vastgestelde percentage per dierplaats. Daarnaast zal bij toedeling van OR aan het toestemmingsbesluit de verplichting worden verbonden om binnen een jaar aan te tonen dat de ammoniakemissie daadwerkelijk is afgenomen met het vastgestelde percentage per dierplaats.

Uitsluitend voor zover met inachtneming van het vorenstaande én de noodzaak bestaat om OR toe te delen én wordt voldaan aan de diverse voorwaarden voor het beschikbaar stellen van de benodigde OR, wordt de voor een project of een andere handeling benodigde OR toegeedeeld in een toestemmingsbesluit. Is sprake van een toestemmingsbesluit voor onbepaalde tijd, dan wordt eenmalig OR toegeedeeld voor onbepaalde tijd ter hoogte van de stikstofdepositie in het jaar waarin deze het hoogst is. Wordt voor een project of een andere handeling toestemming verleend voor ten hoogste vijf jaar, dan is de OR die in het toestemmingsbesluit wordt toegeedeeld gelijk aan de som van de stikstofdeposities die het project of de andere handelingen in de onderscheiden jaren op de desbetreffende hectare kan veroorzaken, gedeeld door zes. De OR die in een toestemmingsbesluit wordt toegeedeeld, wordt uitgedrukt in mol per hectare per jaar.

Wordt bij een toestemmingsbesluit OR toegeedeeld, dan wordt deze geregistreerd in AERIUS Register en afgeschreven van de totale hoeveelheid OR. Daarmee is de toegeedeelde hoeveelheid OR niet meer beschikbaar voor overige projecten of andere handelingen.

3.3 Buitenlandse toetsingskaders stikstofdepositie

Buitenlandse Natura 2000-gebieden vallen nadrukkelijk onder de reikwijdte van artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb. Dat volgt reeds uit deze bepaling in samenhang met de begripsomschrijving van Natura 2000-gebied in artikel 1.1 van de Wnb. Uitvloeisel daarvan is dat bij het beslissen op een aanvraag om een vergunning als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb tevens de gevolgen moeten worden betrokken die een project of andere handeling kan hebben in een buiten Nederland gelegen Natura 2000-gebied. Daarbij gaat het om alle denkbare (negatieve) gevolgen van een project of andere

handeling die de natuurlijke kenmerken van een buitenlands Natura 2000-gebied kunnen aantasten. In de praktijk is het vorenstaande evenwel met name van belang voor aanvragen voor projecten op Nederlands grondgebied die (mede) voorzien in het veroorzaken van stikstofdepositie op stikstofgevoelige buitenlandse Natura 2000-gebieden.

In voorkomend geval dat een vergunningaanvraag voor een project (wel) voorziet in een toename van stikstofdepositie op één of meer stikstofgevoelige Duitse Natura 2000-gebieden is relevant dat volgens paragraaf 5.7 van het Programma PAS 2015 – 2021 voor het beoordelen van de effecten van stikstofdepositie op de betreffende buitenlandse Natura 2000-gebieden toepassing wordt gegeven aan het daarvoor geldende toetsingskader in Duitsland. In verband hiermee wordt onderstaand ingegaan op het toetsingskader voor de beoordeling van effecten van stikstofdepositie op Duitse Natura 2000-gebieden, zoals deze thans in Duitsland wordt gehanteerd.

3.3.1 Het Duitse toetsingskader voor stikstofdepositie

Voorziet een vergunningaanvraag voor een project op Nederlands grondgebied voor geen enkel Duits Natura 2000-gebied in een toename van stikstofdepositie van 0,1 kg N/ha/jaar (7,14 mol/ha/jaar) of meer, dan kan er volgens het Duitse toetsingskader vanuit worden gegaan dat significante effecten zijn uitgesloten. Leidt een zodanige aanvraag voor één of meer Duitse Natura 2000-gebieden wel tot een toename van stikstofdepositie van 0,1 kg N/ha/jaar (7,14 mol/ha/jaar) of meer, dan dient voor het/de betreffende gebied(en) een nadere beoordeling plaats te vinden. Deze beoordeling bestaat er in voorkomend geval primair uit dat ten aanzien van het/de betrokken gebied(en) voor de relevante habitattypen wordt nagegaan of rekening houdend met de extra stikstofdepositie als gevolg van het aangevraagde project en eventuele cumulerende andere projecten, de minimumwaarde van het zogenaamde critical loads-bereik (CL-bereik) wordt overschreden. Wordt de minimumwaarde van het CL-bereik niet overschreden óf bedraagt de stikstofdepositie die wordt veroorzaakt door het aangevraagde project en eventuele cumulerende andere projecten voor de relevante habitattypen minder dan 3% van de minimumwaarde van het CL-bereik, dan kunnen significante effecten ook voor het/de betrokken Duitse Natura 2000-gebied(en) uitgesloten worden geacht.

Rest de situatie dat de minimumwaarde van het CL-bereik wordt overschreden én het 3%-criterium wordt overschreden. Alsdan dient aan de hand van een passende beoordeling anderszins de zekerheid te zijn verkregen dat de natuurlijke kenmerken van de Duitse Natura 2000-gebieden niet zullen worden aangetast. Bij ontstentenis van deze zekerheid, dient er in voorkomend geval vanuit te worden gegaan dat de aangevraagde vergunning dient te worden geweigerd.

Overigens kan onder omstandigheden, in afwijking van het normaliter in eerste aanleg te hanteren (afbakenings)criterium van 0,1 kg N/ha/jaar (7,14 mol/ha/jaar), een afbakeningscriterium worden gehanteerd van 0,3 kg N/ha/jaar (21,42 mol/ha/jaar). Een en ander is evenwel afhankelijk van onder meer de juridische ontwikkelingen en de staat van instandhouding van de kwalificerende habitats en soorten ten tijde van het besluit op de vergunningaanvraag.

4. Overwegingen

4.1 Documenten aanvraag

Onderhavige aanvraag is onderbouwd met de volgende documenten:

- [1.] Aanvraagformulier vergunning Wet natuurbescherming, d.d. 10 juli 2018 door dhr. E. Been als gemachtigde namens XXXX;
- [2.] Natuurtoets, toets Wet natuurbescherming, gebiedsbescherming, "Uitbreiding manege Heihof 1 te Landgraaf", d.d. 3 juli 2018, Anteagroup, projectnummer 416309;
- [3.] Aanvulling op de aanvraag, d.d. 28 september 2018, door dhr. E. Been, memonummer 27092018-416306;
- [4.] Aanvulling op de aanvraag, d.d. 9 oktober 2018, door dhr. E. Been, memonummer 27092018-416306;
- [5.] Aanvulling op de aanvraag, d.d. 29 oktober 2018, door dhr. E. Been, memonummer 29102018-416306;
- [6.] Rapport Resultaten AERIUS berekeningen (Contact: XXXX, Heihof 1, 6373 AB Landgraaf);
 1. Activiteit: Project uitbreiding manege Heihof, AERIUS kenmerk S3SiFFDRkW1f, 3 juli 2018, Toelichting 25 paarden vast, 25 paarden paddock paradise;
 2. Activiteit: Project uitbreiding manege Heihof, AERIUS kenmerk RXruuilb5KgX, 20 september 2018, Toelichting 25 paarden vast naast rijhal, 23 + 2 paarden stal in restaurant ref 11 paarden;
 3. Activiteit: Project uitbreiding manege Heihof, AERIUS kenmerk Rr6PE1QKvc4x, 8 oktober 2018, Toelichting 25 paarden vast naast rijhal, 21 paarden + 4 pony's stal in restaurant ref 10 paarden;
 4. Activiteit: Project uitbreiding manege Heihof, AERIUS kenmerk RsY8snnq5fEZ, 29 oktober 2018, Toelichting 25 paarden vast naast rijhal, 19 paarden + 5 pony's stal in restaurant ref 10 paarden;

4.2 Omschrijving aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op het exploiteren en uitbreiden van een vóór 1 januari 2015 bestaande manege/ paardenpension. Mede uit de vanwege de aanvrager overgelegde berekening met behulp van AERIUS Calculator (zie bijlage 1) blijkt, dat thans vergunning wordt gevraagd voor de situatie als weergegeven in tabel 1a. Daarnaast worden eveneens de vervoersbewegingen van o.a. bezoekers en leveranciers aangevraagd (tabel 1b.).

Stal-nummer	Type	Code RAV	Aantal dieren	Emissie (kg NH3/dier/jaar)	Totaal (kg NH3/dier/jaar)
1.	Volwassen paarden (3 jaar en ouder)	K.1.100	19	5,0	95,0
	Volwassen pony's (3 jaar en ouder)	K.3.100	5	3,1	15,5

2.	Volwassen paarden (3 jaar en ouder)	K.1.100	25	5,0	125,0
				Totaal	235,5

Tabel 1a. aangevraagde situatie Heihof 1 te Landgraaf

De in bovenstaande tabel en volgende vermelde 'Code RAV' alsmede de ammoniakemissiefactoren die zijn gehanteerd bij het berekenen van de (totale) emissie, zijn ontleend aan de bijlagen behorende bij de Regeling ammoniak en veehouderij, Staatscourant 2015, nr. 16866 (in werking getreden op 1 augustus 2015), de wijziging van de Regeling ammoniak en veehouderij, Staatscourant 2016, nr. 15585 (in werking getreden op 31 maart 2016), de wijziging van de Regeling ammoniak en veehouderij, Staatscourant 2016, nr. 49500 (in werking getreden op 1 oktober 2016), de wijziging van de Regeling ammoniak en veehouderij, Staatscourant 2017, nr. 420218 (in werking getreden op 12 april 2017), de wijziging van de Regeling ammoniak en veehouderij, Staatscourant 2017, nr. 69963 (in werking getreden op 13 december 2017) en de wijziging van de Regeling ammoniak en veehouderij, Staatscourant 2018, nr. 39679 (in werking getreden op 20 juli 2018).

Soort verkeer	Aantal vervoersbewegingen/dag	Emissie (kg NOx/jaar)	Emissie (kg NH3/jaar)
Licht verkeer	296	54,29	4,19
Middelzwaar vrachtverkeer	4	8,51	-
	Totaal	62,80	4,19

Tabel 2b. aangevraagde situatie Heihof 1 te Landgraaf

Het aantal verkeersbewegingen is gebaseerd op een worst-case benadering, zoals beschreven in document [3., 4. en 5.]. Voor de realisatie van de aangevraagde uitbreiding zijn een aantal (bouw)werkzaamheden noodzakelijk. Deze uit te voeren werkzaamheden zijn meegenomen in de natuurtoets, document [2.].

4.3 Mogelijke effecten en effectenbeoordeling

In de navolgende paragrafen worden de relevante effecten beschreven en beoordeeld van de aangevraagde (bedrijfs)activiteiten op de beschermde habitattypen en habitatsoorten binnen de verschillende Natura 2000-gebieden in binnen- en buitenland.

Om de mogelijke (significant) negatieve effecten van de aangevraagde uitbreiding in beeld te brengen is gebruik gemaakt van de "Effectenindicator". Op basis van de effectenindicator zijn de volgende mogelijke effecten op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden niet op voorhand uit te sluiten:

- Oppervlakteverlies
- Versnippering
- Gevoeligheid voor verzuring en vermesting door atmosferische depositie

- Verontreiniging
- Verdroging
- Verstoring door geluid, licht en trillingen,
- Optische verstoring
- Verstoring door mechanische effecten

Oppervlakteverlies

Een beperkt gedeelte van het plangebied is binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Brunssummerheide gelegen. In figuur 2.2 van document [2.] is een overzichtskaartje van het plangebied en het naastgelegen Natura 2000-gebied Brunssummerheide opgenomen. Het betreft een gedeelte van de paardentrack. De paardentrack bestaat uit een begrensd zandpad dat door het bestaande bos wordt aangelegd, waarbij grotendeels gebruik wordt gemaakt van de reeds aanwezige (wandel)paden. Het ruimtebeslag betreft slechts een marginaal deel van het Natura 2000-gebied (0,1%) waarbinnen zich geen beschermde habitattypen of leefgebieden van soorten bevinden. Er is geen sprake van (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen.

Versnippering

Een beperkt gedeelte van het plangebied is binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Brunssummerheide gelegen. Het betreft een gedeelte van de paardentrack. Dit is aan de rand van het Natura 2000-gebied Brunssummerheide waar zich geen beschermde habitattypen en leefgebieden van soorten bevinden. In Natura 2000-gebieden vinden geen ingrepen plaats die een versnipperende werking hebben. Er is geen sprake van (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen.

Gevoeligheid voor verzuring en vermisting door atmosferische depositie

Het Natura 2000-gebied Brunssummerheide is stikstofgevoelig en de reikwijdte van stikstofdepositie is groter dan bijvoorbeeld geluid. Een toename van uitstoot van NO_x en NH₃ kan leiden tot negatieve effecten op Natura 2000-gebieden in de omgeving. Daarom is een stikstofdepositieberekening uitgevoerd om mogelijke effecten van stikstofdepositie in beeld te brengen. De mogelijke effecten voor verzuring en vermisting en de depositieberekening zijn in paragraaf 4.4 verder uitgewerkt.

Verontreiniging

Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, welke stoffen onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer geringe concentraties aanwezig zijn. In het kader hiervan worden bij het ontwerp en de inrichting van het projectgebied voorzieningen getroffen, zoals opslag van mest in vloeistofdichte bak en bewaren van schoonmaakmiddelen in een kast met opvangbak, teneinde verontreinigingen te voorkomen. Deze voorzieningen zijn eveneens vanuit ander wettelijke kaders vereist. Gezien de voorgenoemde voorzieningen, is geen sprake van (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen.

Verdroging

De Natura 2000-gebieden in de omgeving van de planlocatie zijn deels gevoelig voor verdroging. De uitbreiding van het bouw oppervlak resulteert in een toename van het verhard oppervlak, met als gevolg

een afname van het infiltratie oppervlak. Dit heeft een mogelijk negatief op de grondwater(stand). In het onderhavig project wordt het regenwater afkomstig van het nieuwe verharde oppervlak via een infiltratievoorziening in de bodem geleid. Gezien de voorgenomen voorzieningen, is geen sprake van (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen.

Verstoring door geluid, licht en trillingen

In zowel de aanleg- als de gebruiksfase kan sprake zijn van geluid, licht en trillingen.

Aanlegfase

Bij de aanlegfase van de paardentrack en de stallen kan sprake zijn van verstoring door geluid, trillingen en licht als gevolg van de bouwwerkzaamheden (constructie stallen), het plaatsen van palen en hekken alsmede het aanleggen en inrichten van de paardentrack. Van verstoring door licht zal geen sprake zijn aangezien de werkzaamheden in de dagperiode (07.00-19.00 uur) uitgevoerd gaan worden.

De werkzaamheden die samengaan met de bouw van de stallen en het plaatsing van de palen, hekken alsmede de inrichting van de paardentrack leiden kortdurend tot beperkte geluidsproductie als gevolg van het gebruik van het benodigde materieel. Het effect van geluid en trillingen reikt echter niet ver. Op enkele honderden meters van het projectgebied is een verstoring effect uitgesloten. Het dichterbij gelegen Natura 2000-gebied Brunsummerheide is aangewezen voor habitattypen en voor de kamsalamander. Habitattypen en de kamsalamander zijn niet gevoelig voor geluid en trillingen. Daar komt bij dat de habitattypen op de Brunsummerheide (zie figuur 3.2 van document [2.]) en het leefgebied van de kamsalamander op een afstand van meer dan 500 meter vanaf de projectgrens zijn gelegen. Er is geen sprake van (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen.

Gebruiksfase

Storingsfactoren die bij de gebruiksfase kunnen spelen zijn 'licht' in verband met de verlichting bij de nieuwe stallen (de paardentrack is niet verlicht) alsmede geluid en trillingen als gevolg van het lopen, draven of galopperen van de paarden. De beschermde habitattypen alsmede het leefgebied van de kamsalamander liggen op grotere afstand (meer dan 500 meter) en zijn bovendien niet verstoringgevoelig voor geluid en licht.

Samengevat is, gezien de ligging van het projectgebied ten opzichte van de habitattypen en het leefgebied van de kamsalamander alsmede de ongevoeligheid van deze habitats voor licht, geluid en trillingen, van de voorgenomen activiteit geen sprake van additionele verstoring op enig Natura 2000-gebied in zowel de aanleg- als in de gebruiksfase. Er is geen sprake van (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen.

Optische verstoring

Bij de projectlocatie kan mogelijk de aanwezigheid van bebouwing en van mensen/paarden optische verstoring veroorzaken. Optische verstoring kan slechts optreden op korte afstand van een ontwikkeling. Op grotere afstand is optische verstoring dus uitgesloten. Het dichtbijgelegen Natura 2000-gebied Brunsummerheide is aangewezen voor habitattypen en voor de kamsalamander. Habitattypen en de

kamsalamander zijn niet gevoelig voor optische verstoring. Een (significant) negatief effect is derhalve uitgesloten.

Verstoring door mechanische effecten

Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen en dergelijke, die optreden ten gevolge van menselijke activiteit. Om dit soort effecten te krijgen, moeten activiteiten in de Natura 2000-gebieden plaatsvinden. In dat geval betreft dit zowel het paardrijden (zonder ruiter) op de paardentrack binnen het Natura 2000-gebied als het paardrijden (met ruiter) op de Brunssummerheide.

Paardrijden (met ruiter) op de Brunssummerheide

Reeds in de huidige situatie is op de Brunssummerheide sprake van intensieve ruitersportactiviteiten: er wordt dagelijks gereden over de Brunssummerheide Omdat als gevolg van het project in principe een verplaatsing van paardenboxen plaatsvindt (amovering bestaande manege op de Brunssummerheide versus uitbreiding manege Heihof) leidt de projectontwikkeling niet tot een toename van het aantal paarden dat gaat rijden op de bestaande ruitersporen op de Brunssummerheide waardoor van een toename van mechanische effecten in het Natura 2000-gebied geen sprake is.

Paardrijden (zonder ruiter) op de paardentrack

De paardentrack is gedeeltelijk gelegen in het Natura 2000-gebied Brunssummerheide. Echter in dat gedeelte van het Natura 2000-gebied bevinden zich geen aangewezen habitattypen en geen leefgebied van de kamsalamander. Deze zijn op een afstand van meer dan 500 meter vanaf de projectgrens gelegen. Er is geen sprake van (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen.

4.4 Stikstofdepositie

4.4.1 Nederlandse Natura 2000-gebieden

In relatie tot de in de PAS betrokken (Nederlandse) Natura 2000-gebieden dient te worden vastgesteld dat de aanvraag betrekking heeft op het exploiteren, wijzigen en uitbreiden van een vóór 1 januari 2015 bestaande activiteit, waarvoor niet eerder de vereiste toestemming als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb dan wel artikel 2.2aa, onder a, van het Bor is verleend. Vanwege de aanvrager zijn ten aanzien van deze activiteit (afschriften van) de volgende documenten overgelegd:

- de op 1 januari 2015 voor de inrichting van de aanvrager geldende vergunning zoals verleend op grond van de Hinderwet bij besluit van 26 mei 1997;
- twee bezoekverslagen opgesteld door toezichthouders van gemeente Landgraaf in het kader van de handhaving van de milieuwetgeving d.d. 9 augustus 2013 en 21 mei 2015;
- Een luchtfoto van de bedrijfslocatie;
- Een nadere onderbouwing van het aantal aanwezige paarden in de periode 2012-2014 (document [4.]);
- een verschilberekening met behulp van AERIUS Calculator van de stikstofdepositie die door de vóór 1 januari 2015 bestaande activiteit na wijziging en uitbreiding wordt veroorzaakt op de voor stikstof gevoelige habitattypen in één of meer Natura 2000-gebieden die zijn opgenomen in het Programma PAS.

Op basis van de hiervoor aangehaalde documenten is genoegzaam aangetoond dat de hoogste stikstofdepositie die in de periode van 1 januari 2012 tot en met 31 december 2014 als gevolg van de daadwerkelijk in de betrokken inrichting verrichte activiteiten plaatsvond en mogelijk was overeenkomstig de op 1 januari 2015 voor de betrokken geldende vergunning krachtens de Wet milieubeheer, voortvloeit uit een NH₃-emissie van in totaal 50,3 kg/jaar en een NO_x-emissie van in totaal 3,85 kg/jaar.

Ten opzichte van de stikstofdepositie die bijgevolg binnen de daarvoor geldende kaders door de bestaande activiteit ten hoogste feitelijk werd veroorzaakt vóór 1 januari 2015, voorziet de aanvraag (aanleg- en gebruiksfase) in een toename van stikstofdepositie van ten hoogste 4,35 mol per hectare per jaar op een voor stikstof gevoelig habitattype in een Natura 2000-gebied dat is opgenomen in het Programma PAS. Voor wat betreft deze aanvraag (aanleg- en gebruiksfase) is toedeling van OR noodzakelijk om toestemming te kunnen verlenen voor de aangevraagde activiteit.

Afboeken OR prioritaire projecten artikel 6 Regeling PAS

Het project Mitigatie BPL is opgenomen in de bij artikel 2.5 van de Regeling natuurbescherming behorende bijlage. Het project is in de bijlage omschreven als “Verplaatsing van stikstofemitterende activiteit in het kader van de aanleg van de Buitenring Parkstad Limburg”. Het project Mitigatie BPL geldt dus als segment 1-project. Dit betekent dat de voorziene concrete ontwikkelingen kunnen worden aangemerkt als “projecten of andere handelingen van aantoonbaar nationaal of provinciaal belang”, waarvoor ten behoeve van de toestemmingsbesluiten die op grond van het programma worden genomen reeds een Passende Beoordeling - in de vorm van de PAS-gebiedsanalyses in samenhang met het algemeen deel van de Passende Beoordeling van het Programma Aanpak Stikstof - is uitgevoerd. Voor deze ontwikkelingen is reeds ontwikkelingsruimte (depositieruimte) in het geldende programma gereserveerd (artikel 2.8, Besluit natuurbescherming). Deze gereserveerde ruimte wordt als grenswaarde gehanteerd.

Aanvrager heeft de resultaten van de met AERIUS berekende stikstofdepositie aangeleverd voor het project Mitigatie BPL. De aangeleverde informatie is ingevoerd in AERIUS-register. De stikstofdepositie voor het project Mitigatie BPL past binnen de ruimte die onder het PAS is gereserveerd (4,35 mol per hectare per jaar).

Overigens wordt in dit verband overwogen dat in het Programma PAS 2015 – 2021 en de daaraan ten grondslag liggende passende beoordeling rekening is gehouden met het toedelen van OR aan projecten en andere handelingen binnen de daarvoor geldende kaders. Tegen deze achtergrond is genoegzaam gewaarborgd dat de natuurlijke kenmerken van de het Programma PAS 2015 – 2021 betrokken Natura 2000-gebieden in zoverre niet zullen worden aangetast door de aangevraagde activiteit. Reden waarom de aangevraagde vergunning als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb in zoverre kan worden verleend, onder het toedelen van de benodigde OR.

4.4.2 Buitenlandse Natura 2000-gebieden

Zoals in paragraaf 3.3 nader is toegelicht, vallen buitenlandse Natura 2000-gebieden onder de reikwijdte van artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb. Daarnaast geldt voor aangevraagde projecten op Nederlands grondgebied die stikstofdepositie veroorzaken op stikstofgevoelige Duitse en Belgische Natura 2000-gebieden dat de effecten van stikstofdepositie volgens paragraaf 5.7 van het Programma PAS 2015 – 2021 dienen te worden beoordeeld overeenkomstig de daarvoor geldende toetsingskaders in Duitsland respectievelijk Vlaanderen en Wallonië. Reden waarom onder 3.3.1, 3.3.2 en 3.3.3 uitvoerig op deze toetsingskaders is ingegaan.

De aanvraag voorziet voor de Duitse Natura 2000-gebieden “Teverener Heide” en “Wurmatal nördlich Herzogenrath” niet in een toename van stikstofdepositie van 0,1 kg N/ha/jaar (7,14 mol/ha/jaar) of meer. Op basis van de Duitse toetsingsmethode voor de beoordeling van effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden, kan er derhalve vanuit worden gegaan dat significante negatieve effecten op dit/deze gebied(en) in zoverre zijn uitgesloten.

4.5 Beoordeling zienswijze

De zienswijzen, ingediend door XXXX, zullen in het hiernavolgende behandeld worden.

Zienswijze 1A:

In de aanvraag en het ontwerpbesluit wordt in de referentiesituatie ten onrechte van 10 paarden uitgegaan. Op basis van de overlegde inspectierapporten van de gemeente Landgraaf en de (ongedateerde) luchtfoto dient van 9 paarden uitgegaan te worden.

Daarnaast wordt in de referentiesituatie van 4 motorvoertuigbewegingen/etmaal/paard uitgegaan. De vorige eigenaar exploiteerde (tot voor kort) op deze locatie een paardenpension, waarbij de gestalde paarden door hun eigenaren niet of nauwelijks werden bereden en gemiddeld eenmaal per etmaal worden bezocht. Om deze reden dient in de referentiesituatie van maximaal (worst-case) 2 motorvoertuigbewegingen/etmaal/paard moet worden uitgegaan.

Reactie Gedeputeerde Staten

Voor het vaststellen van de referentiesituatie (feitelijke situatie tussen 01-01-2012 en 31-12-2014) dient de aanvrager de gegevens van de aanwezige dieraantallen te overleggen. Voor paardenhouders / maneges is er geen verplichte dierregistratie, zoals deze wel geldt voor andere dierhouderijen. De aanvrager heeft, met uitzondering van de milieuvergunning (20 paarden), dergelijke gegevens dan ook niet tot zijn beschikking en heeft derhalve alle beschikbare gegevens ten aanzien van het aantal aanwezige dieren overlegd. Uit de aangeleverde gegevens blijkt dat het aantal aanwezige paarden fluctueert (tussen 8 en 11 paarden). Naar de mening van ons college is de aanwezigheid van 10 paarden een reële inschatting ten behoeve van het vaststellen van de referentiesituatie. Ten aanzien van de vervoersbewegingen zijn er, buiten de landelijke kengetallen (CROW-publicatie 317), geen gegevens beschikbaar. In de aanvraag en onderhavig besluit is voor het vaststellen van de referentiesituatie, zoals in de zienswijze wordt voorgesteld, van twee

motorvoertuigbewegingen/etmaal/paard en niet van vier motorvoertuigbewegingen/etmaal/paard uitgegaan. Hiermee wordt dit uitgangspunt door XXXX onderstreept.

De aanvrager heeft met alle beschikbare informatie / gegevens op zorgvuldige wijze de referentiesituatie inzichtelijk gemaakt.

Zienswijze 1B:

In onderhavig besluit wordt alleen uitgegaan van stal emissies volgens de code RAV en daarmee de directe stikstofbelasting voor het Natura2000 gebied structureel onderschat. De emissie wordt gebaseerd op de RAV codering die seq toeziet op stalemissies (inclusief luchtverversing en filtering) en wordt er geen rekening gehouden met de tijd dat de paarden buiten in de paardentrack lopen (en poepen en urineren). Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat met enige regelmaat de paarden worden bereiden in het Natura2000 gebied Brunssummerheide, alwaar de paarden eveneens hun behoefte doen. Om deze reden is de aangevraagde emissie een onderschatting van de directe stikstofbelasting op het Natura2000 gebied.

Op basis van de in zienswijze 1A en 1B benoemde situatie(s) en aantallen (paarden en motorvoertuigbewegingen) is met behulp van Aerius een stikstofdepositieberekening gemaakt. Uit de berekening blijkt een verhoogde depositie van 7,86 mol/ha/jr in plaats van 4,21 mol/ha/jr.

Daarnaast zijn er op basis van mededelingen van de XXXX aan hun leden, gereede twijfel of de voor "ondergeschikte horeca activiteiten" in de vergunning voorziene 60 autobewegingen per dag wel een realistische aanname is.

Reactie Gedeputeerde Staten

In de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) zijn onder andere de emissiefactoren voor ammoniak voor diercategorieën (paarden) en huisvestingssystemen (stal) opgenomen. In de aanvraag en onderhavig besluit zijn 44 volwassen paarden en 5 pony's meegenomen, waarbij de emissiefactor uit de Rav (alleen) toeziet op paarden die continu op stal staan (worst-case) en er geen emissie-reducerende techniek is toegepast. De paarden zullen in de praktijk zowel binnen als buiten verblijven, waarbij ze buiten vrij kunnen rond lopen en grazen. Het vrij rondlopen en grazen is in het kader van de provinciale omgevingsverordening vrijgesteld. Dit houdt in dat de aangevraagde ammoniakemissie een overschatting is van de praktijk, de dieren kunnen immers ook buiten vrij rondlopen en grazen.

Voor wat betreft het paardrijden in het Natura 2000-gebied geldt dat dit reeds is meegenomen in de autonome ontwikkeling van het PAS en onderdeel uitmaakt van de passende beoordeling van het PAS. Bovendien vinden deze activiteiten reeds sinds jaar en dag in het gebied plaats.

Gezien bovenstaand is de door indiener bijgevoegde Aerius-berekening geen correcte weergave van de aangevraagde situatie en wordt voor de juiste weergave van het aangevraagde verwezen naar de Aerius-berekening zoals opgenomen in de bijlage van onderhavig besluit.

Voor wat betreft het gehanteerde aantal vervoersbewegingen is naar de mening van ons College sprake van een reële inschatting. De door aanvrager aangeleverde AERIUS berekening is op juiste wijze uitgevoerd.

Zienswijze 2:

De uitbreiding van de manege wordt ten onrechte als prioritair PAS project beschouwd. Prioritaire projecten moeten een nationaal of provinciaal belang dienen. Daar in de directe omgeving van de manege ruim voldoende aanbod van capaciteit is, is er geen sprake van een nationaal of provinciaal belang.

Reactie Gedeputeerde Staten

Conform artikel 2.8 Besluit natuurbescherming is bij ministeriële regeling het project "Mitigatie BPL" aangewezen en ontwikkelingsruimte gereserveerd (uit segment 1), zoals opgenomen in bijlage 1 Regeling natuurbescherming. De aangevoerde zienswijze ten aanzien van de vaststelling van het Prioritaire PAS project "Mitigatie BPL" is ongegrond, daar de vaststelling (reeds) bij ministeriële regeling plaatsvindt / heeft plaats gevonden.

Zienswijze 3:

Ten onrechte worden voor de uitbreiding van deze manege extra stikstof emissierechten verleend onder noemer "Mitigatie BPL" (Bijlage 1, behorende bij artikel 2.5 van de Regeling natuurbescherming: "Verplaatsing van stikstof emitterende activiteit in het kader van de aanleg van de Buitenring Parkstad Limburg"). Het beëindigen van de manege(activiteiten) op de oude locatie (Ouverbergstraat) en de daarmee gepaard gaande stikstofemissie in het Natura2000 gebied is uitdrukkelijk door de Raad van State meegewogen in de uitspraak van 11 maart 2015 waarmee de uiteindelijke vergunning voor de aanleg en ingebruikneming van dit gedeelte van de BPL werd goedgekeurd. Het is dan ook niet correct dat het bevoegd gezag nu onder de noemer "Mitigatie BPL" aan de aanvrager nieuwe rechten wil vergunningen om haar activiteiten op de locatie Heihof 1 uit te breiden van 20 naar 50 paarden en voor de daarmee gaande extra stikstofemissies in het Natura2000 gebied nieuwe rechten te vergunnen ten laste van segment 1 van het Programma Aanpak Stikstof (PAS).

Met behulp van de Aeries calculator zijn twee situaties doorgerekend:

1. De oude situatie, waarbij de oude bedrijfssituatie SRB op de oude locatie met 60 paarden en op locatie Heihof 9 paarden zijn meegenomen;
2. De nieuwe situatie, waarbij alleen op locatie Heihof 49 paarden zijn meegenomen.

Uit de berekening dient geconcludeerd worden dat de verlaging van de stikstofemissie in het Natura2000 gebied Brunssummerheide, die met het beëindigen van de SRB activiteiten was beoogd, met de verplaatsing van de manege van SRB naar locatie Heihof meer dan volledig teniet wordt gedaan. De feitelijke stikstofbelasting door SRB in het Natura2000 gebied neemt hierdoor aanzienlijk toe. Er is geen sprake van compensatie of mitigatie van stikstofemissies van de BPL, er is in de door SRB beoogde situatie sprake van een verplaatsing en vergroting van de stikstofemissies door de SRB zonder enig compensatie voor de stikstofemissie van de BPL.

Daarnaast wordt er een foutief beeld van de stikstofdepositietoename geschetst door de huidige stikstofdepositie per habitat, de kritische depositiewaarden per habitat, alsmede in de te verwachten toename van stikstofdepositie als gevolg van andere projecten (bijvoorbeeld het prioritair project "Sibelco") en andere ontwikkelingen in de nabijheid van dit Natura2000 gebied niet mee te nemen / wegen in de aanvraag en onderhavig besluit.

Reactie Gedeputeerde Staten

Als weerlegging van de zienswijze die toeziet op het punt dat ten onrechte extra stikstof emissierechten onder noemer "Mitigatie BPL" is toegekend, wordt naar weerlegging 2 verwezen.

De door indiener uitgevoerde (verschil)berekening is niet juist, daar deze op verkeerde uitgangspunten (zie o.a. weerlegging 1, motorvoertuigbewegingen van/naar de oude locatie niet meegenomen) is gebaseerd. Daarnaast is in onderhavig besluit, conform de "Wnb-vergunning BPL" en uitspraak Raad van State met kenmerk 201207642/1/R1, voor het vaststellen van de referentiesituatie (en/of mitigatie) de oude locatie (Ouverbergstraat) in zijn geheel niet meegenomen.

Met als gevolg dat de getrokken conclusies zijn gebaseerd op foutieve berekeningen / uitgangspunten en mede hierdoor de conclusies eveneens niet correct zijn.

Voor zover de aangevraagde activiteit voorziet in een project of andere handeling welke stikstofdepositie veroorzaakt op een Natura2000 gebied is in onderhavig besluit conform de Wnb toepassing gegeven aan de PAS, zoals beschreven in paragraaf 3.2 en 4.4. Juist door het toepassen van de PAS-methodiek wordt/is rekening gehouden met genoemde punten (paragraaf 3.2 onderhavig besluit) en is de stikstofdepositie(toename) op een correcte wijze afgewogen.

Zienswijze 4:

Ten onrechte is geen ADC toets uitgevoerd. Er zijn voldoende alternatieven / alternatieve locaties in de regio voorhanden. Voor de uitbreiding van de manege zijn er geen dwingende redenen van groot openbaar belang. Daarnaast wordt geen enkele compenserende maatregel aangeboden en het conceptbesluit voorziet daar ook niet in.

Reactie Gedeputeerde Staten

In paragraaf 3.1 van dit besluit wordt beschreven wanneer er vanuit de Wnb een Passende Beoordeling (PB) dan wel een ADC toets vereist is. In onderhavige aanvraag kan worden volstaan met een PB, daar op basis van de PB voldoende zekerheid is verkregen, dat de natuurlijke kenmerken niet zullen worden aangetast.

Zienswijze 5:

De verkeersinfrastructuur bij de locatie Heihof (volgens de aanvraag gaat alle verkeer van en naar de manege over de route Grote Heiweg en de Kaalweg) is volkomen ongeschikt om alle verkeer te verwerken dat met de uitbreiding van de manege is gemoeid. Dit geldt eveneens voor de mogelijke

alternatieve route via de Kaalweg en Aan de Beuk richting Nieuwenhagen. De gevolgen, van het extra verkeer en mogelijke bomenkap, voor het landschap en de aanwezige soorten (uilen en vleermuizen) zijn in het conceptbesluit niet meegenomen.

Reactie Gedeputeerde Staten

De geschiktheid van de verkeersinfrastructuur is geen onderdeel van het toetsingskader op grond van de Wet natuurbescherming. Daarnaast zijn in de aanvraag en bijbehorende aanvullingen alle effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de omliggende Natura2000 gebieden meegenomen, inclusief de mogelijke effecten van de motorvoertuigen op de omliggende Natura2000 gebieden.

Ten aanzien van mogelijke effecten op beschermde flora en fauna is naast onderhavige Wnb-aanvraag (gebiedsbescherming) tevens een Wnb-ontheffingsverzoek (soortenbescherming) ingediend.

Zienswijze 6:

Beschermde natuurwaarden worden bedreigd en beschadigd. De percelen van de manege van SRB grenzen direct aan het zogenaamde "Bosje van Kessenich" dat onderdeel uitmaakt van het Natura2000 gebied Brunsummerheide. In dit bosje nestelen zich tal van vogels, huist er een groep reeën en is er groot actief bewoonde dassenburcht aanwezig. De toename van activiteiten op de locatie Heihof bedreigt de voor deze beschermde dieren noodzakelijke rust. Voor de aanleg van de paardentrack wil SRB een deel het bosje kappen. Daarnaast zullen er voor de verlegging van de toegang naar de manege een aantal bomen langs de Grote Heiweg gekapt moeten worden. In de aanvraag en het conceptbesluit wordt hieraan volledig voorbij gegaan.

Ten onrechte wordt in het conceptbesluit op geen enkele wijze rekening gehouden met de bedreiging en beschadiging van de beschermde natuurwaarden. Zo worden de gevolgen van trillingen als gevolg van het galopperen van de paarden op de kamsalamander onvoldoende onderbouwd, zeker als er bij paardenritten door het Natura2000 het leefgebied van de kamsalamander wordt doorkruist. Eveneens wordt, zonder de gevolgen voor de ter plaatse verblijvende en foeragerende beschermde dieren, goedkeuring gegeven aan de aanleg van de paardentrack.

Tot slot wordt geen inzicht gegeven in de hoeveelheid licht en geluid dat tijdens de aanleg- en gebruiksfase zal worden geproduceerd, evenals de effecten hiervan op de overige beschermde faunasoorten welke in de onmiddellijke nabijheid van de manege verblijven en foerageren.

Reactie Gedeputeerde Staten

Onderhavig besluit ziet toe op een vergunning krachtens artikel 2.7 tweede lid Wnb (zoals beschreven in paragraaf 3.1: *"Op grond van artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb is een vergunning van Gedeputeerde Staten vereist voor het realiseren van projecten of het verrichten van andere handelingen die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen."*)

Op grond van de aangeleverde gegevens zijn effecten afkomstig van licht, geluid en trillingen beoordeeld. Hieruit blijkt dat (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen worden uitgesloten. Ten aanzien van mogelijke effecten op beschermde flora en fauna is naast onderhavige Wnb-aanvraag (gebiedsbescherming) tevens een Wnb-ontheffingsverzoek (soortenbescherming) ingediend.

Gelet op het vorenstaande zien wij geen aanleiding om onderhavig besluit te herzien.

4.6 Conclusie

Op grond van bovenstaande beoordeling concluderen wij dat onderhavige door aanvrager aangevraagde activiteit geen (significante) negatieve effecten zal veroorzaken op de betrokken Nederlandse en Duitse Natura 2000-gebieden, mits deze vergunning en de daaraan verbonden voorschriften worden nageleefd.

Tegen deze achtergrond is vergunningverlening voor de aangevraagde activiteiten in overeenstemming met het bepaalde bij of krachtens de Wet natuurbescherming.

5. Besluit

Gelet op het bepaalde in de Wet natuurbescherming en voorgaande overwegingen, besluiten wij:

1. onder het eenmalig toedelen van ontwikkelingsruimte aan XXXX een vergunning krachtens artikel 2.7, tweede lid van de Wnb te verlenen voor het prioritaire project Mitigatie BPL, “Verplaatsing van stikstofemitterende activiteit in het kader van de aanleg van de Buitenring Parkstad Limburg”, bestaande uit het exploiteren, wijzigen en uitbreiden van een manege, gelegen aan de Heihof 1 te Landgraaf, zoals aangevraagd d.d. 10 juli 2018, met zaaknummer 2018-204351;
2. aan de vergunning de beperkingen te stellen en voorschriften te verbinden, zoals opgenomen onder hoofdstuk 6;
3. dat de aanvraag en de bijbehorende stukken ontvangen op 10 juli 2018, aangevuld op 2, 12 en 29 oktober 2018, deel uitmaken van deze vergunning, behoudens en voor zover daarvan bij dit besluit niet wordt afgeweken.

6. Rechtsbescherming

Als dit besluit uw belang rechtstreeks raakt en u het met de inhoud van dit besluit niet eens bent, kunt u, tegen betaling van de verschuldigde griffierechten, beroep instellen bij de Rechtbank Limburg.

U moet dan binnen zes weken na de dag waarop dit besluit ter inzage is gelegd een beroepschrift indienen. Op deze procedure is de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. Het beroepschrift moet worden ondertekend en ten minste bevatten: de naam en het adres van de indiener; de datum; een omschrijving van het besluit waartegen het beroep is gericht alsmede de redenen van het beroep (motivering). Het beroepschrift moet worden gericht aan: Rechtbank Limburg, locatie Roermond, Postbus 950, 6040 AZ Roermond. Als u een beroepschrift heeft ingediend, dan kunt u tevens de Voorzieningenrechter van de Rechtbank Limburg verzoeken een voorlopige voorziening te treffen. Voor meer informatie verwijzen wij u naar www.rechtspraak.nl. U kunt ook digitaal een beroep- en/of verzoekschrift indienen bij genoemde rechtbank via <https://loket.rechtspraak.nl/>.

Gedeputeerde Staten van Limburg

voorzitter
secretaris

7. Voorschriften

Aan deze vergunning worden de volgende voorschriften verbonden:

- 7.1** De vergunning heeft betrekking op het houden van de dieren aantallen op de stalsystemen aan de Heihof 1 te Landgraaf zoals weergegeven in onderstaande tabel:

Stal-nummer	Type	Code RAV	Aantal dieren
1.	Volwassen paarden (3 jaar en ouder)	K.1.100	19
	Volwassen pony's (3 jaar en ouder)	K.3.100	5
2.	Volwassen paarden (3 jaar en ouder)	K.1.100	25

De in de tabel vermelde 'Code RAV' alsmede de ammoniakemissiefactoren die zijn gehanteerd bij het berekenen van de (totale) emissie, zijn ontleend aan de bijlagen behorende bij de Regeling ammoniak en veehouderij, Staatscourant 2015, nr. 16866 (in werking getreden op 1 augustus 2015), de wijziging van de Regeling ammoniak en veehouderij, Staatscourant 2016, nr. 15585 (in werking getreden op 31 maart 2016), de wijziging van de Regeling ammoniak en veehouderij, Staatscourant 2016, nr. 49500 (in werking getreden op 1 oktober 2016), de wijziging van de Regeling ammoniak en veehouderij, Staatscourant 2017, nr. 420218 (in werking getreden op 12 april 2017), de wijziging van de Regeling ammoniak en veehouderij, Staatscourant 2017, nr. 69963 (in werking getreden op 13 december 2017) en de wijziging van de Regeling ammoniak en veehouderij, Staatscourant 2018, nr. 39679 (in werking getreden op 20 juli 2018).

- 7.2** De vergunning heeft betrekking op de emissie van 235,5 kg NH₃ / jaar.

8 Afschriften

Een afschrift van dit besluit hebben wij verzonden aan:

- Antea Nederland BV, t.a.v. Enno Been, Tolhuisweg 57, 8443 DV Heerenveen, ter kennisname;
- Burgemeester en Wethouders van de gemeente Landgraaf, Postbus 31000, 6370 AA Landgraaf, ter kennisname;
- Bezirksregierung Düsseldorf, Dezernat 32, Postfach 30 08 65, 40408 Düsseldorf Deutschland, ter kennisname.

Bijlage 1 Aeries-berekening